

GIỚI THIỆU SÁCH CỦA TỬ SÁCH

“THĂNG LONG NGÀN NĂM VĂN HIẾN”

Tên sách: Kể sỹ Thăng Long

Chủ biên: Nhà thơ Bằng Việt

Thể loại sách: Văn hoá - Xã hội

Số trang: ước 300 trang

Số tập: 1 tập

Tóm tắt nội dung:

- Thăng Long - Hà Nội là vùng đất là trung tâm của nền văn minh sông Hồng. Tại vùng đất địa linh nhân kiệt này đã hình thành một tầng lớp, một lớp người có phẩm cách, khí tiết và cách ứng xử đặc trưng riêng: kể sỹ. Kể sỹ Thăng Long đã được tôn vinh từ bao đời nay, là biểu tượng về trí tuệ cho nền văn hiến Thăng Long, đã được minh chứng qua nhiều giai đoạn lịch sử. Công trình lần đầu tiên soi rọi toàn bộ ưu điểm, đặc thù và những biểu hiện được minh hoạ cụ thể qua các giai thoại và truyện kể sinh động về tầng lớp trí thức này.

- Công trình là một cuốn biên khảo có chủ kiến và có minh chứng khoa học, đầy đủ, hệ thống để độc giả có thể hiểu sâu hơn về giá trị tinh thần của trí thức Thăng Long, từ đó có thể đặt vấn đề tiếp thu và phát huy thế mạnh đó của trí thức Thủ đô trong thời kỳ mới.

Đề cương chi tiết:

TỔNG QUAN

Từ bao đời nay, chúng ta đã nghe nhiều về 2 cụm từ như một danh xưng trang trọng: “*Kể sỹ Thăng Long*” và rộng hơn là “*Sĩ phu Bắc Hà*”. Đây là cụm từ dành riêng để chỉ lớp người có trí thức, tinh hoa của vùng đất địa linh nhân kiệt, là cố đô Thăng Long và cả vùng châu thổ bao quanh - cái nôi của nền văn minh sông Hồng. Đây là vùng đất có bề dày văn hiến hàng nghìn năm, thấm nhuần tư tưởng đạo Phật, đạo Nho, đạo Lão, đã hun đúc nên một tầng lớp trí thức ưu tú ở đẳng cấp cao, dù làm nghề tự do gì trong bách tính bách nghệ, hay là các nhà khoa bảng đã đỗ đạt thành danh, thậm chí ở ẩn, mở trường dạy học đều có một loạt các biểu hiện chung, xứng đáng đại diện cho thế mạnh của trí thức toàn dân tộc.

Tuy nhiên, từ trước tới nay lại chưa có một cuốn sách chuyên khảo nào về “*Sĩ phu Bắc Hà*” hay riêng biệt hơn về “*Kể sỹ Thăng Long*”, với đầy đủ các biểu

hiện về phẩm cách, khí tiết cũng như về ứng xử của lớp người này, trải rộng ra trên khắp các mối quan hệ và tình huống. Ví dụ như trong quá trình học hành, thi cử rồi đỗ đạt, hoặc trong các quan hệ gia đình, bạn bè, xã hội. Cụ thể hơn, trong quan hệ giữa vua - tôi, quan hệ cấp trên - cấp dưới của hệ thống quan chế, quan hệ và ứng xử khi đi sứ, phải đối đáp và giữ vững phẩm cách, khí tiết đối với vua chúa và quan chức ngoại bang. Rồi toàn bộ quan niệm về lối sống, về vũ trụ quan và nhân sinh quan của họ, cách họ suy nghĩ về cái “Tôi” trong tổng thể, cách họ ứng xử với thiên nhiên, với các thế lực siêu nhiên, cách họ nhìn nhận về thế giới tâm linh và trình độ bất khả thi của kiến thức loài người trước những bí ẩn của thế giới...

Soi rõ được tất cả những điều đó một cách khoa học, hệ thống, có căn cứ và dẫn chứng đầy đủ, có minh họa bằng những tấm gương và giai thoại đã lưu truyền hàng nghìn năm trong chính sử và dã sử, cũng như bằng chính khẩu khí, đối đáp, các sáng tác văn - thơ... của các nhân vật đã từng là những con người mẫu mực trong giới trí thức của Thăng Long qua nhiều đời, đó chính là mục đích của cuốn biên khảo này.

Phẩm chất và tính cách của kẻ sĩ, khí phách và tiết tháo của kẻ sĩ, ứng đối và xử thế của kẻ sĩ..., toàn bộ những nét đặc trưng ấy của giới trí thức đặc thù này đã tạo nên sự khác biệt trong đời sống tinh thần, trong quan niệm sống của kẻ sĩ, sẽ được tái hiện cùng những minh họa bằng các tấm gương cụ thể, qua đó mang ý nghĩa tổng kết một cách hệ thống những gì tạo nên vẻ đẹp cao cả của giới trí thức, sự nổi bật về giá trị con người, trí tuệ và tài năng của họ trong lòng dân tộc.

Tất nhiên, trong phần đúc kết cuối cùng, chúng ta cũng không ngại gì mà không nêu hết (ngoài các ưu điểm) những gì là hạn chế lịch sử, đôi khi là khiếm khuyết, bảo thủ, cực đoan... cũng không thể tránh khỏi của cả một tầng lớp, dù là tinh hoa trong nhiều thế kỷ nhất là vào các thời kỳ suy vi của các triều đại. Phải nêu hết các điểm mạnh và yếu, để chúng ta có cơ sở đề cao và phát huy ưu điểm, thu hẹp và khắc phục dần khuyết điểm, nhằm xây dựng một đội ngũ trí thức cho tương lai của đất nước đang Đổi mới và hội nhập, đang có nhiều cơ hội để tiến lên, sánh ngang vai với những thành tựu ưu việt nhất của trí thức nhân loại.

BỐ CỤC CỦA CUỐN SÁCH

- Cuốn sách sẽ bao gồm phần Dẫn luận, 3 chương chính và phần Tổng luận.
- Nhóm tác giả (soạn giả) gồm các đ/c: Bằng Việt, Ông Văn Tùng và một phần tư liệu do PGS. Phan Văn Các và PGS.TS Trần Thị Bằng Thanh giúp đỡ.

Chấp bút và chịu trách nhiệm chính về bản thảo là nhà thơ Bằng Việt.

- Số trang dự tính là 450 trang, kể cả Mục lục + ảnh (khổ 16 x 24cm).

DẪN LUẬN

- Định nghĩa về danh xưng “Kẻ sĩ”.
- Mối quan hệ trên bình diện lịch sử và văn hóa giữa hai khái niệm “Kẻ sĩ Thăng Long” và “Sĩ phu Bắc Hà”.
- Giới hạn về không gian và thời gian đối với đối tượng nghiên cứu của đề tài.
- Xem xét khái niệm “Kẻ sĩ Thăng Long” trong lịch sử văn hóa dân tộc dưới góc độ quy chiếu của triết học, sử học và xã hội học. Đặc thù của “Kẻ sĩ” Thăng Long trong tầng lớp “Kẻ sĩ” Việt Nam nói chung, có so sánh với tầng lớp trí thức với các hoàn cảnh ra đời tương tự ở các nước phương Đông khác (Trung Quốc, Nhật Bản...).

CHƯƠNG I: SỰ HÌNH THÀNH VÀ CHUYỂN BIẾN QUA CÁC THỜI ĐẠI PHONG KIẾN CỦA LỚP TRÍ THỨC ĐẶC THÙ ĐƯỢC GỌI LÀ “KẺ SĨ”

- Sự hình thành tầng lớp gọi là “Kẻ sĩ” ở nước ta và đặc biệt ở Thăng Long.
- Phẩm cách và khí tiết của “Kẻ sĩ”.
- Cách ứng xử của “Kẻ sĩ”.
- Sự chuyển biến về nhận thức, tình cảm và các biểu hiện bên trong của các mối quan hệ gia đình, xã hội qua các thời đại phong kiến khác nhau đối với tầng lớp “Kẻ sĩ”.

CHƯƠNG II: THẾ GIỚI QUAN “KẺ SĨ”: CÁC HỆ TƯ TƯỞNG, TÔN GIÁO TÁC ĐỘNG ĐẾN SỰ HÌNH THÀNH NHÂN CÁCH “KẺ SĨ” VÀ CÁC QUAN ĐIỂM TƯ TƯỞNG CỦA HỌ.

- Các hệ tư tưởng triết học và tôn giáo ảnh hưởng và tác động đến việc hình thành các giá trị tinh thần của “Kẻ sĩ”.
- Khổng giáo, Đạo giáo và Bách gia chư tử và sự tác động đến thế giới quan và phương pháp tư duy của “Kẻ sĩ”.
- Phật giáo và sự hình thành những quan điểm đạo đức và nhân văn của “Kẻ sĩ”.
- Hiện tượng “Tam giáo đồng nguyên” trong sự hòa nhập hữu cơ của Nho, Lão, Phật vào thế giới tinh thần của “Kẻ sĩ” ở Việt Nam.
- Tóm lược về thế giới quan của “Kẻ sĩ”.

CHƯƠNG III: NHÂN SINH QUAN CỦA “KẺ SĨ”. LỐI SỐNG, QUAN NIỆM VỀ CÁCH ỨNG XỬ, CÁC MỐI QUAN HỆ CÁ NHÂN - XÃ HỘI, XUẤT VÀ XỬ TRONG TÍNH CÁCH CỦA “KẺ SĨ”.

- Quan hệ giữa các tầng lớp trí thức khác nhau trong xã hội phong kiến (“Kẻ sĩ”, tào sĩ, đạo sĩ và tầng lớp tăng lữ).

- Quan hệ Tam cương - Ngũ thường của “Kẻ sĩ” (Nhân, nghĩa, lễ, trí, tín và quan hệ vua tôi, cha con, bè bạn).
- Ứng xử của “Kẻ sĩ” trong quan hệ bang giao làm sứ giả của dân tộc.
- Lập thân, lập đức, lập ngôn của “Kẻ sĩ”.
- Tu thân, tề gia, trị quốc, bình thiên hạ trong quan niệm của “Kẻ sĩ”.
- Xuất và xử của “Kẻ sĩ”.
- Tóm lược về nhân sinh quan của “Kẻ sĩ”.

TỔNG LUẬN

- Đức kết, nhận định và đánh giá toàn diện về hiện tượng “*Kẻ sĩ Thăng Long*” trong lịch sử.
- Tập trung chốt lại các trọng tâm, trọng điểm mà phần Dẫn luận đã nêu về: Phẩm chất và phong cách; Khí phách và tiết tháo; Ứng đối và xử thế của “Kẻ sĩ”, những điểm mạnh đã làm nên đặc trưng của tầng lớp này.
- Từ các đức kết trong lịch sử, phải liên hệ với quan điểm hiện đại của thời nay để đánh giá đúng về hiện tượng “Kẻ sĩ” trong lịch sử, nhìn thấy rõ ưu điểm cũng như những hạn chế của họ.
- Phật giáo, Nho giáo và Đạo giáo trong sự kết hợp với quan điểm hiện đại về sự hình thành lớp người trí thức mới, được vận dụng sáng tạo ở các nước châu Á ngày nay, trong đó có nhiều quốc gia và lãnh thổ được coi là “Rồng”, “Hổ”, có sức phát triển kinh tế - xã hội ưu việt. Lý giải về hiện tượng này và đặc thù của giới trí thức các nước này.
- Tính kế thừa của những phẩm chất, tính cách “*Kẻ sĩ Thăng Long*” và sự phát huy nó trong thời Đổi Mới.
- Tính thực tiễn của công trình nghiên cứu này.

Chủ biên đề tài

Nhà thơ Bằng Việt